

УДК 65.012

Климчук Олександр Олександрович

Кандидат технічних наук, доцент кафедри менеджменту, управління проектами і логістики
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, Дніпропетровськ

Лагода Ірина Анатоліївна

Магістр кафедри менеджменту, управління проектами і логістики
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, Дніпропетровськ

КЛАСИФІКАЦІЯ БАНКІВ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ

Анотація. Класифіковано українські банки на основі комплексної оцінки та визначено групу банків для подальших досліджень управління організаційними проектами у цій групі банків.

Ключові слова: проект; управління проектами; банк; класифікація банків; специфіка управління проектами

Вступ

Проекти займають значну частину нашого життя. Управління проектами – це мистецтво виконувати проект за встановленими строками з визначеною якістю та в рамках бюджету. Проекти в банках мають таку ж важливість для установи, як і операційна діяльність. Однак, у зв'язку з обмеженістю ресурсів ініціювання проектів стає все важчим, оскільки банківська система України знаходиться під впливом постійних змін. Причинами такого явища є регулярні перетворення законодавства [1; 2], несприятливий економічний стан, суспільно-політичне становище тощо. Усі банки мають підлаштовуватися під мінливе навколишнє середовище для збільшення власного прибутку та успішного ведення діяльності. Виходячи з цього, для банків є надзвичайно актуальними організаційні проекти, тобто проекти, метою яких є трансформація та удосконалення бізнес-процесів та організаційної структури підприємства.

Постановка проблеми

Українські банки за останні десять років переживають не найкращі часи. При цьому проблем зазнають як найбільші, так і невеликі банки. Однак, в більшості випадків система управління проектами в банківській сфері розглядається тільки крізь призму великих банків, що не є справедливим. Особливість системи управління проектами в тому, що вона повинна бути розроблена з урахуванням специфіки бізнесу [3]. Однак, дрібні банки на сучасному етапі обділені увагою науковців, при цьому невеликі фінансові установи мають навіть більше труднощів, ніж великі банки. Тому управління організаційними проектами в дрібних банках є надзвичайно перспективним напрямом досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання управління проектами на підприємстві порушуються в роботах іноземних та вітчизняних вчених С. Д. Бушуєва, М. Л. Разу, В. В. Богданова [4], І. І. Мазура, В. Д. Шапіро [5], О. С. Віханського, В. Д. Наумова [6], О.О. Заруцької [7]. Однак, в наведених наукових працях здебільшого висвітлюються загальні питання з управління проектами, недостатньо висвітленою залишається специфіка управління проектами відносно банківської сфери, тому на даному етапі ця проблема потребує вирішення.

Мета статті

Мете статті – класифікувати банки України за власною класифікацією, визначити цільову групу банків зі схожими рисами та окреслити перспективи досліджень з управління організаційними проектами в дрібних банках.

Виклад основного матеріалу

Банківська система України є достатньо неоднорідною. На сьогодні в Україні діють близько 170 банків, які є дуже різними за своїми ознаками. Тому постає питання певної класифікації банків. Задачами класифікацій банків є:

1. Виділення суттєвих ознак установ;
2. Визначення зв'язків між банками та переходу від одного класу до іншого в процесі розвитку;
3. Поділ банків на групи;
4. Ефективне проведення аналізу системи банків та розмежування функцій нагляду між центральним апаратом та територіальними управліннями Нацбанку.

На даному етапі існує низка варіантів класифікацій банків:

1. За кількісними показниками;
2. За якісними показниками;
3. За системною важливістю банків [8; 9];
4. Кластерний аналіз [7;10];
5. Дискримінантний аналіз.

Кожен з цих методів має позитивні та негативні сторони. Однак, жоден з варіантів не вирішує повною мірою вищезгадані задачі класифікації. На погіршення результатів впливають такі чинники.

1. При врахуванні тільки математичних показників не враховується система менеджменту банку, яка може суттєво вплинути на кінцевий результат класифікації.

2. При використанні якісних показників результати є приблизними та їх правильність важко довести, на відміну від «залізних» математичних методів.

3. Кінцевий результат класифікації за якісними показниками залежить від професіоналізму експертної команди, коректності наданих експертам даних тощо.

4. Методологія визначення системно важливих банків, запропонована Базельським комітетом з банківського нагляду, спрямована перш за все на аналіз великих банків та не враховує специфіки дрібних.

Ми визначили ряд критеріїв «правильної» класифікації, за допомогою якої можна найбільш точно поділити банки на групи.

1. Відсутність протиріч між різними показниками.
2. Зв'язок між математичними показниками та урахуванням якості корпоративного управління.
3. Дослідження взаємозв'язків між різноманітними факторами.
4. Розподілення об'єктів генеральної сукупності на відносно однорідні групи.

Нами була побудована власна класифікація, використанням офіційних статистичних даних Нацбанку [11]. Для ранжування банків було використано такі показники:

1. Власний капітал;
2. Активи;
3. Кошти клієнтів (депозити);
4. Фінансовий результат.

Для визначення групи дрібних банків нами були проаналізовані результати усіх 173 фінансових установ за перше півріччя 2014 року. Але для дослідження кількість банків потрібно звзити та обрати тільки невелику групу дрібних, які при цьому давно та успішно працюють. Для цього була використана методика нормалізації показників –

для кожного з них визначається мінімальне та максимальне значення та формується шкала від 0 до 100%.

Для кожного банку було визначено відповідно чотири нормалізовані показники власного капіталу, активів, депозитів, фінансового результату та вибрано максимальний, мінімальний та середній.

Середній (агрегований) показник визначимо за такою формулою:

$$AP = \frac{x + y + z + n}{4}, \quad (1)$$

де AP – агрегований показник; x – власний капітал нормалізований, %; y – депозити фізичних осіб нормалізовані, %; z – активи нормалізовані, %; n – фінансовий результат нормалізований, %.

Наприклад, у «Приватбанку» максимальний показник – 100%, а мінімальний – 68%. Результати інших банків були визначені аналогічно. З рисунків були вилучені банки, які знаходяться в середині списку (лінія розриву), адже ми у своєму дослідженні масмо намір вивчати дрібні банки та удосконалити інструменти управління організаційними проектами саме для таких установ. Нами було ранжовано банки за мінімальним, максимальним та середнім показником. На рисунку показано класифікацію за середнім (агрегованим) показником.

На рисунку ми бачимо певну групу банків, які мають однакові показники. Вони виділені рамкою. У підсумку з трьох варіантів ранжування визначилася група з 21 банку (табл. 1), які мають такі спільні ознаки: переважно співпраця з малим та середнім бізнесом, дешеве розрахунково-касове обслуговування, валютні операції, кредити за нижчими відсотковими ставками, ніж у великих банках тощо.

Визначені банки маловідомі широкому загалу. Тому постає питання: як цим банкам залучити клієнтів? Тільки якщо вони будуть працювати швидше, дешевше, якісніше. Але що для цього потрібно зробити в першу чергу? Насамперед, потрібно удосконалити бізнес-процеси та організаційну структуру банку у результаті виконання організаційного проекту.

Однак, ми припускаємо, що стандартні універсальні інструменти управління проектами не можуть бути ефективно застосовані в умовах дрібних банків, адже управління організаційними проектами в дрібних банківських установах має свою специфіку.

Визначення особливостей управління організаційними проектами в дрібних банках та удосконалення інструментів управління проектами для їх потреб є задачами цього дослідження.

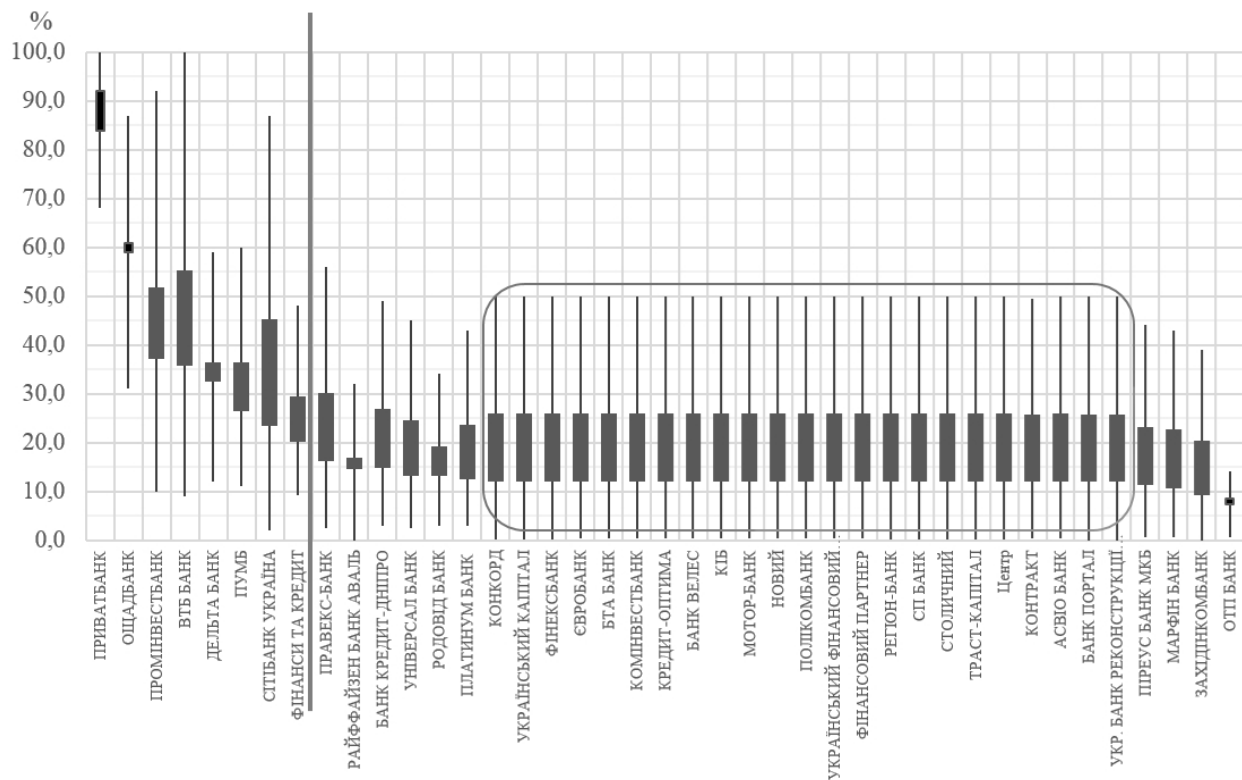

Рисунок 1 – Українські банки класифіковані за середнім (агрегованим) показником

Таблиця 1 – Цільова група банків, визначена за агрегованим показником (на основі статистичних даних)

№ пор.	Назва банку	Агрегований показник, %
1	Конкорд	12,9
2	Український капітал	12,9
3	Фінексбанк	12,9
4	Комінвестбанк	12,8
5	Кредит-Оптима	12,8
6	Банк Велес	12,8
7	КІБ	12,8
8	Мотор-банк	12,8
9	Новий	12,8
10	Полікомбанк	12,8
11	Український фінансовий світ	12,8
12	Фінансовий партнер	12,8
13	Регіон-банк	12,8
14	СП банк	12,8
15	Столичний	12,8
16	Траст-капітал	12,8
17	Центр	12,8
18	Контракт	12,8
19	Асвіо банк	12,7
20	Банк Портал	12,7
21	Український банк реконструкції та розвитку	12,7

Висновки

У результаті проведеного аналізу отримані такі висновки:

1. Визначені основні задачі класифікації банків.
2. Проаналізовані можливі варіанти класифікацій.
3. Визначені основні позитивні та негативні якості існуючих класифікацій.
4. Розроблені основні критерії найбільш доречної класифікації для банків.
5. Запропонована авторська класифікація, яка базується на статистичних даних Національного банку.

6. В результаті класифікації отримано групу з 21 банку, які мають низку спільних рис.

7. Наведені припущення щодо необхідності удосконалення існуючих інструментів управління проектами для визначеного типу банків.

8. Дані припущення щодо специфічності системи управління проектами у визначеній групі банків.

9. Окреслені перспективи досліджень щодо визначення та обґрунтування особливостей управління проектами в дрібних банках та удосконалення інструментів управління проектами для їх потреб.

Список літератури

1. Закон України № 1586-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» від 04.07.2014 / Верховна Рада України – Київ: Видавництво Верховної Ради України, 2014.
2. Закон України № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 / Верховна Рада України – Київ: Видавництво Верховної Ради України, 2000.
3. Оберемок И. И. Гибкий подход к внедрению корпоративной системы управления [Текст]: зб. наук. пр. / Управління розвитком складних систем.– К.: КНУБА, 2014. – №17. – С. 42 – 45.
4. Богданов В. В. // Управление проектами. Корпоративная система – шаг за шагом / Вадим Богданов. — М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. — 248 с.
5. Мазур И. И., Шапиро В. Д. и др. // Управление проектами. / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро и др. Справочное пособие. — М.: Высш. шк., 2001 — 875 с.
6. Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: учебник / О. С. Виханский, А. И. Наумов. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: Экономистъ, 2006 — 670 с.
7. Заруцька О.О. // Обґрунтування підходу до масштабного розподілу банків України на основі структурно-функціональних груп [Текст]: зб. наук. пр. / Вісник НБУ – К.: Національний банк України, 2012. – №10. – С. 20 – 24.
8. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the higher loss absorbency requirement / Basel Committee on Banking Supervision – July 2013.
9. Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements / Basel Committee on Banking Supervision – January 2014.
10. Хайдуков Д. С. // Применение кластерного анализа в государственном управлении / Философия математики: актуальные проблемы. — М.: МАКС Пресс, 2009. — 287 с
11. Асоціація українських банків. Аналітика. Показники діяльності банків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. http://aub.org.ua/index.php?option=com_archive_docs&show=2014&Itemid=112

Стаття надійшла до редколегії 19.12.2014

Рецензент: д-р. техн. наук, проф. А. І. Білоконь, Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, Дніпропетровськ.

Климчук Александр Александрович

Кандидат технических наук, доцент кафедры менеджмента, управления проектами и логистики Приднeпровская государственная академия строительства и архитектуры, Днепропетровск

Лагода Ирина Анатольевна

Магистр кафедры менеджмента, управления проектами и логистики

Приднeпровская государственная академия строительства и архитектуры, Днепропетровск

КЛАССИФИКАЦИЯ БАНКОВ УКРАИНЫ НА ОСНОВЕ КОМПЛЕКСНОЙ ОЦЕНКИ

Аннотация. Классифицированы украинские банки на основе комплексной оценки, а также определена группа банков для дальнейших исследований управления организационными проектами в данной группе банков.

Ключевые слова: проект; управление проектами; банк; классификация банков; специфика управления проектами

Klymchuk Oleksandr Oleksandrovych

Candidate tehnycheskyh sciences, associate professor of the department of management, project management and logistics
Dnieper State Academy of Civil Engineering and Architecture, Dnepropetrovsk

Lahoda Iryna Anatoliyivna

Master of the Department of Management, project management and logistics
Dnieper State Academy of Civil Engineering and Architecture, Dnepropetrovsk

Abstract. *The banking in Ukraine is under constant change. The reasons for this phenomenon are regular conversion legislation, unfavorable economic situation, social and political situation, etc. One of the important problems of the Ukrainian banking system is ambiguous attitude to small banks, although it is unfair, because they have a number of advantages for customers. All banks have to adapt to the changing environment to increase its profits and successfully doing business. In our opinion, most of all changes in the company – it is a project, that requires a lot of human, financial and time resources. The basis for a successful project in the first place is built correctly and balanced system of project management. The main objective of the article is to classify Ukrainian banks and to determine the features of the system of project management in small banks, because to this day, these questions were considered only in the context of large banks, or without reference to the specifics of a particular company.*

Keywords: *project; project management; bank; classification of banks; specificity of project management*

References

1. Law of Ukraine № 1586-VII “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on prevention of negative consequences for the stability of the banking system”. (2014). Parliament of Ukraine. Kyiv, Ukraine.
2. Law of Ukraine № 2121-III “On banks and banking activity”. (2000). Parliament of Ukraine. Kyiv, Ukraine.
3. Oberemok, I. I. (2014). Agile approach to the implementation of an organization management systems. *Management of development of complex systems*. Kyiv, Ukraine: KNUCA, 17, 42-45.
4. Bogdanov, V. V. (2012). *Project management. Corporate systems – step-by-step*. Mann, Ivanov & Ferber. Moscow, Russia: 248.
5. Mazur, I. I., Shapiro, V. D. & et al. (2001). *Project management. High school*. Moscow, Russia: 875.
6. Vikhanskiy, O. S. & Naumov, A. I. (2006). *Management. Economist*. Moscow, Russia: 670.
7. Zarutcka, O. O. (2012). Explanation approach to large-scale distribution of banks in Ukraine based on structural and functional groups. *Bulletin of Ukrainian National Bank*. Kyiv, Ukraine: UNB, 10, 20-24.
8. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the higher loss absorbency requirement. (2013). *Basel Committee on Banking Supervision*. Basel, Switzerland: 20.
9. Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements. (2014). *Basel Committee on Banking Supervision*. Basel, Switzerland: 19.
10. Khaidukov, D. S. (2009). *Use of cluster analysis in governance*. Max press. Moscow, Russia: 287.
11. Association of Ukrainian banks. *Analytics. Indicators of banking activity* (2014). http://aub.org.ua/index.php?option=com_arhive_docs&show=2014&Itemid=112

Посилання на публікацію

APA Klymchuk, A. A., & Lagoda, I. A. (2015). Classification of banks in Ukraine based on a comprehensive assessment. *Management of Development of Complex Systems, Issue 21, P. 32 – 36 [in Ukrainian]*.

ГОСТ Климчук, О. О. Класифікація банків України на основі комплексної оцінки [Текст] / О. О. Климчук, І. А. Лагода // *Управління розвитком складних систем*. – 2015. – № 21. – С. 32 – 36.